

Oikeusministeriö
kirjaamo.om@gov.fi

Arviomuistio avioliittoon pakottamisen rangaistavuudesta

Sisäministeriön poliisiosaston lausunto

Oikeusministeriö on pyytänyt sisäministeriön poliisiosastolta lausuntoa laatimastaan avioliittoon pakottamisen rangaistavuutta koskevasta arviomuistiosta (Oikeusministeriön julkaisuja, Mietintöjä ja lausuntoja 2021:29). Muistio perustuu pääministeri Sanna Marinin hallituksen hallitusohjelmakirjaukseen, jonka mukaan pakkoavioliittojen kriminalisointia selvitetään.

Sisäministeriön poliisiosasto toteaa avioliittoon pakottamisen olevan ihmisoikeusloukkaus, jolla loukataan henkilön itsemääräämisoikeutta, vapautta sekä integriteettiä, ja jonka seuraukset ovat usein vakavia. Erityisesti lapsiin kohdistuvat avioliittoon pakottamiset altistavat lapsia seksuaaliselle hyväksikäytölle.

Arviomuistiossa tarkastellun erillisen avioliittoon pakottamista koskevan rangaistussäännöksen säätämisen osalta poliisiosasto toteaa, että kriminalisoinnille on aina kyettävä esittämään painavat yhteiskunnalliset ja perusoikeusjärjestelmän kannalta hyväksyttävät perusteet, jotka edellyttävät juuri uuden rikostunnusmerkistön säätämistä hyväksyttäväksi arvioidun tavoitteen saavuttamiseksi (ks. esim. PeVL 23/1997 vp, PeVL 61/2014 vp ja PeVL 9/2016 vp; LaVL 17/2017 vp, s. 5). Poliisiosaston kannan mukaan rikoslakia ei tule käyttää yksinomaan symbolisiin tarkoituksiin, kuten esimerkiksi tilanteessa, jossa muiden säädettyjen rangaistussäännösten on jo valmiiksi katsottu kattavan avioliittoon pakottamisen teot.

Sisäministeriön poliisiosasto kannattaa arviomuistiossa esitettyä näkemystä, jonka mukaan avioliittoon pakottamisen rangaistavuuden osoittaminen selkeämmin rikoslaissa ei edellytä erityiskriminalisoinnin säätämistä, vaan ensisijaisena keinona tulisi olla lähtökohtaisesti nykyisen sääntelyn täsmentäminen tai täydentäminen.

Sisäministeriön poliisiosasto yhtyy arviomuistiossa esitettyyn näkemykseen, jonka mukaan rikoslain (39/1889) voimassa olevat säännökset ovat lähtökohtaisesti riittävän kattavat ja Istanbulin sopimuksen (Euroopan neuvoston yleissopimus nainiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemisestä ja torjumisesta, SopS 53/2015) edellyttämällä tasolla. Avioliittoon pakottaminen ja ulkomaille houkuttelu pakkoavioliittotarkoituksessa voivat tulla rangaistavaksi ihmiskauppana tai törkeänä ihmiskauppana. Tämän lisäksi avioliittoon pakottaminen voi tulla rangaistavaksi pakottamisena.

Sisäministeriön poliisiosasto pitää kuitenkin pakkoavioliiton rangaistavaksi säätämisestä kansainvälisiltä toimijoilta saadut kehoitukset huomioiden kannatettavana arviomuistiossa esitettyä vaihtoehtoa, jossa nykyisen rikoslain ihmiskauppaa koskevaa säännöstä täsmennetään siten, että säännökseen lisättäisiin teon tarkoituksiksi avioliittoon pakottaminen. Edellä kuvatun sääntelyn myötä ihmiskaupan tunnusmerkistön täytyminen ei edellyttäisi sitä, että avioliittoon pakottaminen merkitsisi ihmisarvoa loukkaavaa olosuhdetta, vaan teon tarkoituksena itsessään olisi avioliittoon pakottaminen. Säännöksen täsmentäminen tällä tavalla edistäisi ja selkiyttäisi säännöksen sovellettavuutta ja todennäköisesti tehostaisi säännöksen soveltamista sekä avioliittoon pakottamisen osalta että siltä osin kuin kyse on henkilön ulkomaille houkuttelusta avioliittoon pakottamisen tarkoituksessa.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Sisäministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

Säännöksen täsmentämiselle olisi näin ollen sisäministeriön poliisiosaston kannan mukaan selkeät, pätevät ja hyväksyttävät perusteet sekä tarkoitus.

Muilta osin poliisiosastolla ei ole lausuttavaa.

Poliisijohtaja

Stefan Gerkman

Poliisitarkastaja

Arto Hietanen

Jakelu

OM Oikeusministeriö